

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er dels at styrke mulighederne for anvendelse af samfundstjeneste, dels at gennemføre en forstærket indsats mod seksualforbrydelser, herunder navnlig seksualforbrydelser begået mod børn. Lovforslaget er for så vidt angår en forstærket indsats mod seksualforbrydelser udarbejdet i samarbejde med Socialministeriet og Sundhedsministeriet.

Endvidere foreslås gennemført en sproglig modernisering af straffelovens § 16 og § 68 om »åndssvage« lovovertrædere og visse andre bestemmelser, der benytter dette udtryk.

Desuden foreslås den nuværende ordning vedrørende dømtets pligt til at betale omkostninger i sager om ændring eller ophævelse af foranstaltninger, jf. straffelovens § 72, ændret, således at det som udgangspunkt er det offentlige, der betaler udgifterne ved behandlingen af sådanne sager.

Forslaget er en i det væsentlige uændret genfremsettelse af lovforslag nr. L 259, der blev fremsat af justitsministeren den 25. april 1996. Der henvises herom til Folketingstidende 1995-96, Forhandlingerne, s. 5828 ff. og 6135 ff., samt Tillæg A, s. 5102 ff. Lovforslagets § 2, nr. 2, hvorved der indsættes en § 1014 a i retsplejeloven, er dog ny i forhold til det tidligere lovforslag.

2. Samfundstjeneste

2.1. Indledning

I december 1991 vedtog Folketinget enstemmigt gennem en ændring af straffeloven (lov nr. 6 af 3. januar 1992) at lovfæste regler om samfundstjeneste. Loven trådte i kraft den 1. april 1992.

Det havde da siden 1982 været muligt at idømme samfundstjeneste som led i en forsøgsordning, der oprindeligt alene omfattede København og Nordjylland, men som i 1985 blev udvidet til at omfatte hele landet.

Ved loven fra 1992 tilsigtede man ikke at gennemføre en væsentlig anden praksis med hensyn til an-

vendelsen af samfundstjeneste end den, der havde udviklet sig under forsøgsordningen.

Loven havde derimod til formål at markere samfundstjenestens særlige stilling som en form for betinget dom, der i kraft af arbejdsforpligtelsen adskilte sig fra andre betingede domme og derfor burde have sit eget kapitel i straffeloven. Endvidere havde loven til formål udtrykkeligt at regulere nogle forhold, som hidtil havde beroet på forudsætninger og retningslinier i forsøgsordningens forarbejder, samt at skabe hjemmel for afvigelser i forhold til de almindelige regler om betingede domme på punkter, hvor erfaringerne fra forsøgsordningen talte derfor. Der blev således fastsat regler om fastsættelse af prøvetid og tilsynstid, om retsvirkninger af vilkårsovertrædelser og om anvendelse af kombinationsdom.

I forbindelse med lovforslagets behandling tilkendegav Folketingets Retsudvalg, at dom til samfundstjeneste som i forsøgsperioden skal anvendes i de tilfælde, hvor en almindelig betinget dom ikke findes tilstrækkelig. Med det forbehold, at der eksisterer et grænseområde mellem betinget og ubetinget dom, hvor det i væsentlig grad beror på et skøn, om dommen vil falde ud til en betinget eller ubetinget dom, understregede udvalgets flertal således, at der ikke måtte ske skred i praksis, således at dom til samfundstjeneste over årene udvikler sig til at blive en skærpselse af andre betingede domme.

Udvalgsflertallet fastslog ligeledes, at den praksis, der havde dannet sig under forsøgsperioden, hvorefter samfundstjenestens absolutte kerneområde var berigelseskriminalitet, burde fortsættes. Brug af samfundstjeneste ved de grovere kriminalitetstyper som f.eks. vold, røveri, narkotikasager og sædelighedsforbrydelser burde kun undtagelsesvis kunne finde sted og kun efter en nøje individuel vurdering.

2.2. Udviklingen siden lovfæstelsen i 1992

Siden forsøgsordningen med samfundstjeneste blev indledt i 1982, har der været følgende udvikling i antallet af domme til samfundstjeneste og anmodninger om egnethedsvurdering med henblik på samfundstjeneste: